

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ

‘Ο μεγαλύτερος Γάλλος ζωγράφος του 19ου αιώνας.— ‘Η παιδική του ηλικία.— ‘Η πρώτες έπιτυχίες του.— ‘Η σφαγές της Χίου.— ‘Η στέρησης του έρωτος.— ‘Ο Ντελακρουά στην ‘Αγγλία.— ‘Η άρρώστεια του και ο θάνατός του.

Ο μεγαλύτερος Γάλλος ζωγράφος του 19ου αιώνας, ο Ευγένιος Ντελακρουά, γεννήθηκε στα 1778, επισήμως μὲν ἀπὸ τὸν Κάρολο Ντελακρουά, πρεσβευτὴ τότε τῆς Γαλλίας στὴν ‘Ολλανδία, πράγματι ὅμως ἀπ’ τὸν περίφημο Ταλλεϋράνδο, ὑπουργὸ τῶν ‘Εξωτερικῶν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. ‘Ο Ευγένιος εἶχε δυὸ μεγαλύτερους ἀδελφούς, στρατιῶτες τοῦ Ναπολέοντος, οἱ ὁποῖοι ὅταν μεταξὺ δύο πολέμων ἐτύχαινε νὰ γυρίσουν μὲ ἄδεια στὸ Παρίσι, δὲν μιλοῦσαν παρὰ μόνον γιὰ νίκες, γιὰ μάχες, γιὰ ἡρωϊσμούς... ‘Η διηγήσεις αὐτὲς κεντούσαν τὴν ἔμφυτη φιλοδοξία τοῦ Ευγένιου, τὸν ἔκαναν ὅμως συγχρόνως καὶ νὰ ὑποφέρη, γιατί αἰσθανότανε πὼς ἡ ἀσθενική του ἰδιοσυγκρασία, δὲν θὰ τοῦ ἐπέτρεπε ποτὲ νὰ δρέψη κι’ αὐτὸς δάφνες στὸ πεδίο τῶν μαχῶν, ὅπως ὠνειρευότανε.

‘Απὸ πολὺ μικρὸς ὁ Ευγένιος ἔδειξε ζωηρὴ κλίσι πρὸς τὴ ζωγραφικὴ. Τὰ τετράδιά του τὰ ἐγέμιζε μὲ διάφορα σκίτσα, σχέδια καὶ μὲ ὅ,τι ἄλλο τοῦ περνοῦσε ἀπ’ τὸ νοῦ. Μιὰ μέρα ἕνας θεῖος του, τοῦ ἔκανε δῶρο ἕνα κουτάκι μὲ χρώματα. ‘Ο Ευγένιος ἀμέσως τὰ ἀνακάτεψε καὶ ἄρχισε νὰ χρωματίζη τὰ σχέδιά του μὲ συνδυασμούς τῆς δικῆς του ἐπινοήσεως, πού ἔδειχναν ἀπὸ τότε ἀκόμα, ὅτι εἶχε προικισθῆ ἀπ’ τὴ φύσι μὲ τὴν αἴσθησι τῶν πιὸ τολμηρῶν χρωματικῶν ἀρμονιῶν.

‘Όταν πέθανε ἡ μητέρα του, τὸν περιουλέξε ἡ ἀδελφή του. ‘Επρεπε ὅμως νὰ κερδίζη τὰ πρὸς τὸ ζῆν. ‘Ο θεῖος του διαισθανόμενος τὸ ταλέντο του, τὸν ἐνέγραψε στὸ Πολυτεχνεῖο. ‘Εκεῖ ὁ Ντελακρουά, ἐγνώρισε τὸ ζωγράφο Ζερικό, ὁ ὁποῖος ἐξήσκησε μεγάλη ἐπιρροὴ ἐπὶ τοῦ νεαροῦ καλλιτέχνη. Συγχρόνως ὁ Ευγένιος ἀρχίζει ν’ ἀντιγράφη τοὺς μεγάλους ‘Ιταλοὺς ζωγράφους τῆς ‘Αναγεννήσεως. ‘Οχι ὅμως δουλικά. Στὶς ἀντιγραφές του αὐτὲς θάζει κι’ ἴδιος κάτι ἀπὸ τὴν ψυχὴ του, ἀπ’ τὴν ἀτομικότητά του, ἡ ὁποία πολὺ γρήγορα εἶχε κίελας δημιουργηθῆ.

Δυὸ χρόνια μετὰ τὴν ἀφυοίτησί του ἀπ’ τὸ Πολυτεχνεῖο, ὁ Ντελακρουά, ἐξέθεσε τὸ πρῶτο του ἔργο, ἐμπνευσμένο ἀπ’ τὴ «Θεῖα Κωμωδία» τοῦ Δάντη, καὶ τὸ ὁποῖο παριστάνει τὸ Δάντη μὲ τὸ δάσκαλο καὶ ὀδηγὸ του Βιργίλιο, ἐπάνω σὲ μιὰ θάρκα. Τὸ ἔργο αὐτὸ, τολμηρὸ, νεωτεριστικὸ, προκλεσε σφοδρότατες πολεμικὲς, βρέθηκαν ὅμως καὶ μερικοὶ πού τὸ ἐπαινοῦσαν ἀνεπιφυλάκτως. ‘Η εὐμενεῖς αὐτὲς κριτικὲς ἔγιναν αἰτία, ν’ ἀγορασθῆ τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ντελακρουά ἀπ’ τὸ κράτος.

‘Υστερ’ ἀπ’ τὴν πρώτη του αὐτὴ ἐπιτυχία, εἶχε κάθε λόγο νὰ εἶνε εὐχαριστημένος ὁ Ντελακρουά. Καὶ ὅμως δὲν ἦταν. ‘Η ζωὴ του, ἐνοιωθε, ὅτι εἶχε ἕνα μεγάλο κενό. Τῆς ἔλειπε τὸ ἄρωμα, ἡ δροσιά, ἡ θέρμη τῆς ἀγάπης. Στὴν ψυχὴ του ἐνοιωθε μιὰ θανατερὴ ἀνία.

Μιὰ μέρα, ἕνας φίλος τοῦ ζωγράφου ἀφανῆς, ὁ ὁποῖος θὰ ἐθεωροῦσε τὴν μεγαλύτερη εὐτυχία τοῦ κόσμου ἂν εἶχε καὶ τὴ μισὴ φήμη τοῦ Ντελακρουά, τὸν ρώτησε γιατί εἶνε τόσο μελαγχολικός. Καὶ ὁ Ντελακρουά, κουνώντας τὸ κεφάλι του ἀποκρίθηκε:

— Χωρὶς ἀγάπη, εἶνε ἀβίωτος ἡ ζωὴ. ‘Η εὐτυχία πού δίνει ἡ ἀγάπη, εἶνε ἀνώτερη ἀπ’ ὅλες τὶς εὐτυχίες τοῦ κόσμου.

Φαίνεται ἴσως παράξενο ἐκ πρώτης ὄψεως, πὼς καλλιτέχνης νέος καὶ φημισμένος σὰν τὸν Ντελακρουά, εἶχε τόσο φτωχὴ αἰσθηματικὴ ζωὴ.

Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται. Καχεκτικός καθὼς ἦταν καὶ ἀσχημος, ἐνόμιζε ὅτι δὲν θὰ ἦταν δυνατό ν’ ἀρέση σὲ καμμιά γυναίκα, κι’ αὐτὸ τὸν ἔκαμε τρομερὰ δειλό.

‘Ετρεμε μήπως γελοιοποιηθῆ.

«Εἶμαι πολὺ δυστυχισμένος, σημειώνει τὴν ἐποχὴ πού μιλοῦμε, στὸ ἡμερολόγιό του. Τὸ γλυκὸ μαρτύριο τῆς ἀγάπης λείπει ἀπ’ τὴ ζωὴ μου. Δὲν ἔχω παρὰ μερικὰ μάτια ὄνειρα, τὰ ὁποῖα μὲ ταράζουν καὶ

στὸ τέλος μοῦ ἀφήνουν μεγαλύτερο ἀπὸ πρὶν κενὸ στὴν ψυχὴ».

Καὶ ὅμως γιὰ κάμποσο καιρὸ ἐνοιωσε καὶ ὁ Ντελακρουά νὰ θερμαίνη τὴν καρδιά του ἡ γλυκεῖα φλόγα τοῦ ἔρωτος. ‘Αγάπησε σφοδρὰ, παράφορα τὴ γυναίκα ἐνὸς φίλου του, στὴν ὁποία μ’ ὅλη του τὴ δειλία τόλμησε καὶ ἐξωμολογήθηκε τὸν ἔρωτά του. ‘Εκείνη δὲν τὸν ἀπέκρουσε, ἀλλὰ βρῆκε τὸν τρόπο νὰ τὸν κρατήσῃ σὲ ἀπόστασι.

‘Ο Ντελακρουά κατάλαβε ὅτι θὰ ἔμενε ἀνικανοποίητος ὁ ἔρωτος του, ὅτι δὲν θὰ ἦταν παρὰ μιὰ χιμαῖρα, ἕνα ὄνειρο πού θὰ τὸν ἔκανε νὰ ὑποφέρη καὶ προσπάθησε νὰ τὸν καταπνίξη. Μὰ δὲν μπόρεσε. Καὶ τότε ὅλο του τὸν πόνο, ὅλο του τὸ σπαραγμὸ, ὅλη τὴν ἀπελπισμένη του ὀδύνη τὴν ξέχυσε στὸ ἡμερολόγιό του:

«Φτάνω — γράφει — ν’ ἀγαπῶ καὶ τὸν πόνο ἀκόμα, γιατί ἡ αἰτία του εἶσαι σύ. Καὶ στὸν πιὸ ἄτυχο ἔρωτα δὲν ὑπάρχει πόνος, ἀλλὰ μόνο χαρὰ. Γιατί καὶ ἡ λύπη τοῦ ἔρωτος εἶνε εὐτυχία».

‘Αλλοῦ πάλι σημειώνει:

«‘Αγαπημένη μου, ὅλη μου τὴν ἡμέρα ζῶ μὲ τὴ γλυκεῖά σου εἰκόνα ἐμπρὸς στὰ μάτια μου, μὲ τὴ λατρευτὴ ἀνάμνησί σου. Σὲ βλέπω νὰ μὲ κοιτᾷς μὲ τὰ μεγάλα τρυφερά σου μάτια, καὶ λέω ὅτι δὲν θὰ ὑπῆρχε μεγαλύτερη εὐτυχία γιὰ μένα, ἂν τὰ μάτια αὐτὰ ἤξεραν νὰ κλαῖνε ἀπὸ ἔρωτα, ὡς κλαῖνε τώρα τὰ δικὰ μου».

* * *

‘Απογοητευμένος ἀπ’ τὴ ζωὴ ὁ Ντελακρουά, ρίχτηκε μὲ μιὰν ἀπεγνωσμένη μανία στὸ ἔργο του. Μελετᾷ, ταξιδεύει, παρακολουθεῖ ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του, γιὰ νὰ βρῆ θέματα γιὰ νὰ ἐμπνευσθῆ.

‘Η ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ ἐμπνέει τὴν περίφημή του «Σφαγὴ τῆς Χίου», τὸ ἀριστουργηματικὸ αὐτὸ ἔργο, τοῦ ὁποῖου ἡ δροσιά καὶ ἡ ζωηρότης τῶν χρωμάτων του θυμίζει μερικοὺς ‘Αγγλοὺς ζωγράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῶν ὁποῖων γιὰ νὰ μελετήσῃ τὰ ἔργα, ἔκανε ἐπιτηδες ταξίδια ὁ Ντελακρουά στὸ Λονδίνο. ‘Απ’ τὴν ἀγγλικὴ ὅμως πρωτεύουσα, ὁ περίφημος Γάλλος ζωγράφος, δὲν γύρισε μόνο μὲ διαφορετικὲς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τέχνη του, ἀντιλήψεις, ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς μεταμορφωμένος ὡς ἄνθρωπος. Δὲν ἦταν πειὰ μονήρης καὶ δειλὸς, ἀλλὰ ἀπεναντίας ἐπιζητοῦσε περισσότερὰ τὶς συναναστροφές καὶ τὶς διασκεδάσεις. ‘Εσύχναζε στὰ σαλόνια, στὰ θεάτρα, στὰ κέντρα. ‘Ολ’ αὐτὰ ὅμως δὲν τὸν παρέσυραν ποτὲ σὲ βαθμὸ ὥστε νὰ λησμονήσῃ τὴν ἐργασία του. Δούλευε διαρκῶς μὲ πυρετὸ, μὲ λύσσα, σὰν νὰ εἶχε ἀνάλαβε τὴν ὑποχρέωσι νὰ παραδώσῃ ὀρισμένα ἔργα, σὲ ὀρισμένη προθεσμία.

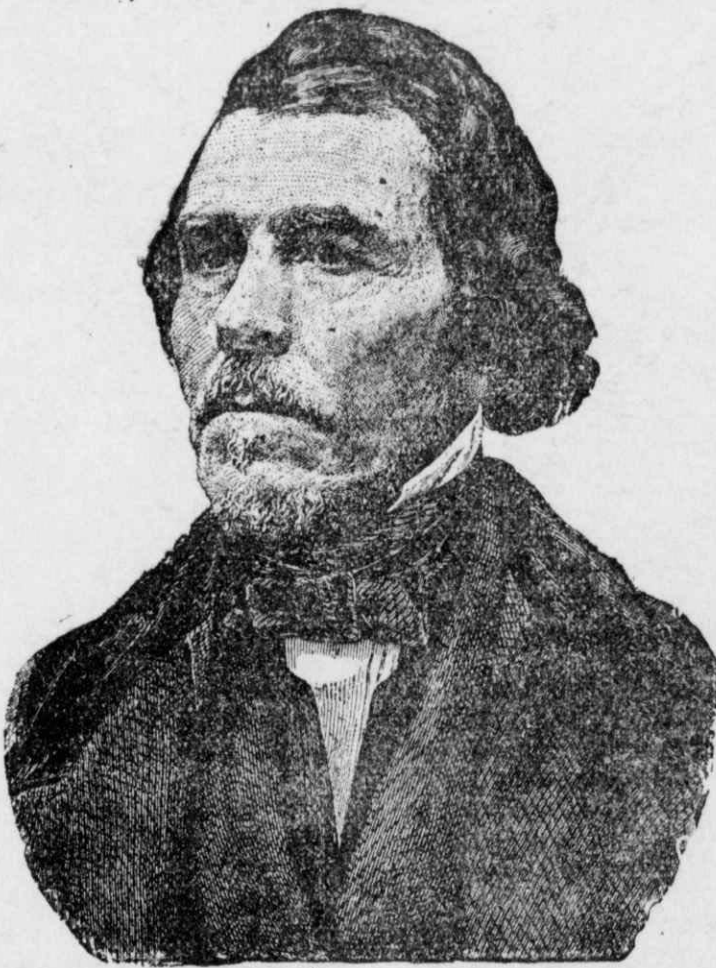
Αἰφνης, ἐντελῶς ἀπότομα, το 1831, φεύγει γιὰ μακρυνὸ ταξίδι. Πηγαίνει μ’ ἕνα φίλο του στὴν ‘Αργεντινὴ. ‘Επισκέπτεται τὸ Μαρόκο, τὴν Ταγκέρη, ὅλ’ αὐτὰ τὰ μέρη ὅπου ἡ φύσις σκόρπισε μὲ τὸν πιὸ σπάταλο τρόπο, τὰ πιὸ χτυπητὰ χρώματα. Εἶνε τόσο ἐνθουσιασμένος ἀπ’ ὅ,τι βλέπει, ὥστε τίποτε ἄλλο δὲν κάνει παρὰ νὰ γεμίζη μὲ σκίτσα τὸ ἄλμπουμ του.

‘Όταν γύρισε στὸ Παρίσι, ὁ ἐνθουσιασμός του ἦταν ἀπερίγραπτος. Θάλεγε κανεὶς ὅτι εἶχε ξανανοιώσει, ὅτι εἶχε ἄλλὰ ξει ψυχὴ. Διαρκῶς μιλοῦσε γιὰ τὰ μαγικὰ μέρη πού εἶχε ἰδῆ καὶ φαίνότανε σὰν μεθυσμένος, σὰν γυητευμένος.

‘Η μέθη του αὐτὴ ἀντικατοπτρίζεται κατασταλαγμένη σὲ μερικὰ ἔργα, ὅπως ἡ «Εἴσοδος τῶν Σταυροφόρων στὴν Κωνσταντινούπολι», πού θεωρεῖται ἀπ’ τὰ καλύτερα ἔργα τοῦ Ντελακρουά. ‘Εντωμεταξύ, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, τὸ γαλλικὸ κράτος τοῦ ἀναθέτει τὴ διακόσμηση τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

‘Ο Ντελακρουά ἐκτελεῖ μὲ κέφι τὴν παραγγελία. Ζωγραφίζει στοὺς πέντε θόλους τῆς βιβλιοθήκης τὴν Ποίησι, τὴ Θεολο-

(Συνέχεια στὴ σελίδα 45)

‘Ο ζωγράφος Ευγένιος Ντελακρουά

ΤΟ "ΚΟΛΠΟ ΤΟΥ ΓΚΑΓΚΣΤΕΡ,"

(Συνέχεια έκ τής σελίδος 24)

ζέπη του μιά τεράστια πιστόλα.
—Και τώρα, τούς δήλωσε με επίσημο ύφος, κατεβαίνετε τὰ λεφτά που μου κλέψατε. Άρκετά διασκέδασα μαζί σας.

— Σου όρκίζομαι, διαμαρτυρήθηκε ο Σολομών, ότι έπαιξα τίμια.

Ο Μπόμπ όμως του έκοψε με μιά σφαίρα τὸ πούρο του και τὸν ξάπλωσε καταγής τρομοκρατημένο.

— Πέστε τὴν ἀλήθεια, φώναξε ο Μπόμπ. Θα σας σκοτώσω που θα σας σκοτώσω...

Ο Άλβαρέζ αναγκάστηκε τότε να του πῆ ότι ήταν ένας τίμιος άνθρωπος.

— Λέει ψέματα, φώναξε από τὸ τραπέζι ο Σολομών, αὐτὸς μᾶς πρότεινε να σὲ κλέβουμε στὰ χαρτιά. Τρεῖς μῆνες τώρα σὲ «μαδάει».

— Ἐμπρός, κατεβαίνετε τὰ λεφτά! ἀγρίεψε ο Μπόμπ.

Οἱ σύντροφοί του ἄδειασαν πάνω στὸ τραπέζι τὶς τσέπες τους κ' ὑποχρεώθηκαν να του ἐπιστρέψουν ὅλα τὰ λεφτά που εἶχε χάσει.

— Και τώρα, τούς εἶπε, κολλήστε στὸν τοῖχο, για να σας «ξεκαθαρίσω» γρηγορότερα.

— Ἐλεος! φώναξαν ἐκεῖνοι ἰκετευτικά.

Μὰ ο Μπόμπ δὲν ἄκουγε. Τούς ἔβαλε να σταθοῦν στὸν τοῖχο, τούς διάβασε με επίσημο ύφος τὴν καταδίκη τους και τούς πυροβόλησε τρεῖς φορές. Εἶδε τὰ κορμιά τους να σωριάζονται αἰμόφυρτα καταγής και να σπαρταροῦνε κ' ἔπειτα πῆγε στὸ τραπέζι να μαζέψῃ τὰ λεφτά του...

Ἐκείνη τῆ στιγμή ἔνοιωσε κάποιον να τὸν σκουντάῃ. Ζαλισμένος ἄνοιξε τὰ μάτια του κ' εἶδε ἕναν ἀστυφύλακα.

— Τὰ λεφτά! φώναξε. Τὰ λεφτά μου. Τούς σκότωσα για τὰ λεφτά μου!

Μὰ ο ἀστυφύλακας τὸν τίναξε με μιά δυνατὴ κλωτσιά:

— Σήκω, τὸν διέταξε αὐστηρά. Ἀπαγορεύεται να κοιμάσαι στὸ πάρκο!

Κι' ο γέρο Μπόμπ, ο ἀλήτης τῆς Νέας Ὑόρκης μάζεψε τὰ κουρέλια του και χάθηκε μέσα στὸ σκοτάδι τῆς ἀνοιξιᾶτικῆς νύχτας, ἐνῶ τὸ κοιμισμένο μυαλό του γύριζε ἀκόμη στὸ Λὰς Πάλμας και στὴν ἐκτέλεσι τῶν φανταστικῶν φίλων του. Εἶχε ὄνειρευθῆ τὸν καιρὸ που ήταν πλούσιος και που εἶχε χάσει ὅλη του τὴν περιουσία στὰ χαρτιά...
ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΣΜΙΘ

Η ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΕΣ ΤΟΥ ΣΤΡΙΜΠΕΡΓΚ

(Συνέχεια έκ τής σελίδος 21)

και κάτι που νόμιζε πως ήταν αγάπη. Ἀργότερα παντρεύτηκε ἕναν νέο και ὠραῖο ἡθοποιό.

* * *

Ἡ τελευταία γυναίκα που ἐπέδρασε πολὺ στὴν ζωὴ του Στρίμπεργκ, ήταν ἡ Φάννου Φάλνερ.

Ὅταν τὴν γνώρισε, ἐκεῖνος ήταν πενήντα πέντε ἐτῶν κ' ε-
κείνη μόλις δεκαεννέα. Αὐτὴ ήταν και ἡ τελευταία του αγάπη.

Ἡ Φάννου εἶχε μεγάλα μάτια και ὠραία ξανθὰ μαλλιά, και ὁ ποιητὴς τὴν ὠνόμαζε: «Αὐτὴ εἶνε ἡ Ἐλεωνόρα του Πάσχα».

Ὁ Στρίμπεργκ πῆγε και κάθισε στὸ σπίτι τῆς μητέρας τῆς.
Ἡ Φάννου ἔγινε ὁ γραμματεὺς του, και μιά μέρα τῆ ρώτησε δειλιά:

— Φάννου, θέλεις ν' ἀρραβωνιαστοῦμε;

Ἐκείνη στὴν ἀρχὴ τρόμαξε, δὲν ἤξερε τί να πῆ, ἀλλὰ στὸ τέλος δέχτηκε να τῆς χαρίσῃ ἕνα δαχτυλίδι με μαργαριτάρη, ὡς ἀρραβῶνα.

Ὁ Στρίμπεργκ φρόντιζε για τὴ Φάννου και για τ' ἀδελφια τῆς, σὰν πατέρας. Προσπαθοῦσε δε να τὴν πείσῃ να δεχτῆ να γίνῃ γρήγορα ὁ γάμος του μαζί τῆς.

Τῆς εἶπε ότι θα ζοῦσε μαζί τῆς μοναχὸς στὴν ἐξοχὴ, ότι θα τὴν ἀγαπᾶ πάντα τρελλά και στὸ τέλος, μιά μέρα, τῆς ἐπρόσ-
θεσε:

— Ἄλλωστε ἐγὼ δὲν θα ζήσω πολὺ, και τότε ἐσὺ θα μπο-
ρέσῃς να παντρευτῆς μ' ἕνα βαρῶνο ἢ κανέναν ἄλλον τέτοιον που ὄνειρεύεσαι...

Τὰ λόγια του ὅμως αὐτὰ ἔφεραν τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα.

Ἡ Φάννου εἶδε τὴ φοβερὴ διαφορὰ τῆς ἡλικίας που τὴ χω-
ρίζε ἀπ' τὸν Στρίμπεργκ. Τῆς ἄρεσε πολὺ βέβαια, ἤθελε να βρίσκεται πάντα κοντά του, ἀλλὰ για να τὸν πάρῃ ἄντρα τῆς, αὐτὸ ὄχι!...

Και μετὰ τὴν ἀρνησί τῆς, ο Στρίμπεργκ δὲν ἀπελπίσθηκε.

Ἐφυγε ἀπὸ κοντά τῆς, ἀλλὰ με τὴν ἐλπίδα ότι στὸ μέλλον ἡ Φάννου θάλλαζε γνώμη. Ἡ ζωὴ του ὅμως ἀγγιζε στὸ τέρμα τῆς. Και λίγες βδομάδες μετὰ τὸ θάνατο τῆς πρώτης του γυναίκας, τὴν ἀκολούθησε κ' αὐτὸς στὸν τάφο. Στὴν κηδεῖα τῆς εἶχε στείλει ἕνα δάφνινο στέφανο. Ἴσως γιατί προαισθανότανε πως θα τὴν ἀκολουθοῦσε και μ' αὐτὸ τὸ στεφάνι ἤθελε να τῆς δεί-
ξῃ, πως τὰ εἶχε ξεχάσει ὅλα, ὅσα εἶχαν συμβῆ μεταξύ τους και πως μόνο αὐτὴν ἐξακολουθοῦσε ν' ἀγαπᾶ βαθεία...

ΓΙΑ ΝΑ ΣΩΣΗ ΤΟΝ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ ΤΗΣ

(Συνέχεια έκ τής σελίδος 34)

ρια.

— "Ὁχι, φώναξε, πρέπει να τὸν βοηθήσω! Πρέπει να τὸν γλ-
τώσω ἀπὸ τὸ θάνατο. Ἄν σωθῶ κ' ἐγὼ, ἔχω ὅλο τὸν καιρὸ
κατόπιν να σκοτωθῶ..."

Και με τὴν τόλμη τῶν ξεγραμμένων ἀνθρώπων ριχθηκε, ἀ-
νάμεσα στὰ σύννεφα του καπνοῦ και τὶς φοβερὲς φλόγες. Μὰ
ἤξερε καλά τὴ διαρρῦθμισι του θεάτρου κ' ἔτσι: μπόρεσε να
φθάσῃ ὡς τὰ θεωρεῖα. Μὰ τὸ θέαμα που παρουσιάστηκε μπρο-
στὸ τῆς τὴν τρομοκράτησε. Ὅλο τὸ θεωρεῖο του Τέντου εἶχε κα-
ταρρεῦσει και τώρα αὐτὸς κρεμόταν ἀπὸ τὴν ἀκρὴ ἑνὸς ξύλου
στὸ κενὸ, ἐνῶ ἡ φλόγες ὅσο πῆγαινε και πλησιάζαν. Μετὰ δυὸ
λεπτά, ὁ Τέντου θα ἔπεφτε καταγής και θα γινόταν χίλια κομ-
μάτια μέσα στὰ καπνισμένα ἐρείπια. Ἡ Μπέτου με μιά τελευ-
ταία προσπάθεια συγκέντρωσε ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς, ἔφθισε
ὡς τὸ διπλανὸ θεωρεῖο που καιγόταν κ' ἐνῶ ἡ φλόγες τῆς και-
γαν τὰ φορέματα, ἄρπαξε τὸν Τέντου ἀπὸ τὰ ρούχα και με
μιά ὑπεράνθρωπη δύναμι τὸν ἔσυρε κοντά τῆς και τὸν ἔσωσε.

Ἦταν καιρός! Τὸ καμένο ξύλο ἐκείνη ἀκριβῶς τῆ στιγμή
γκρεμίστηκε κάτω με θόρυβο. Ἐπειτα βγήκαν γρήγορα κ' οἱ
δυὸ ἀπὸ τὶς φλόγες.

Μὰ ἡ Μπέτου δὲν ἄντεχε πειά. Τσακισμένη ἀπὸ τὴν πάλῃ με
τὶς φλόγες και τὴ συγκίνησι, ἔχασε τὶς αἰσθήσεις τῆς.

Ὅταν συνῆλθε, θρέθηκε ζαπλωμένη στὸ ἀναπαυτικὸ κρεβ-
βάτι ἑνὸς νοσοκομείου. Δίπλα τῆς, κοντά στὸ προσκέφαλό τῆς,
βρισκονταν γονατισμένος ὁ Τέντου κ' ἔκλαιγε σιωπηλά.

— Τέντου! ψιθύρισε ἡ Μπέτου. Τέντου ἤθελα...

Μὰ ἐκεῖνος τῆς ἔκλεισε μ' ἕνα φιλὶ τὸ στόμα.

— Σου χρωστῶ τὴ ζωὴ μου, τῆς ἐδήλωσε. Σ' εὐχαριστῶ που
μ' ἔκανες να καταλάβω πόσο μ' ἀγαπᾶς και σ' ἀγαπῶ.

— Κ' ἡ ἀρραβωνιαστικιά σου; ρώτησε ἡ Μπέτου.

— "Ὁ, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο να μιλάς γι' αὐτὴν. Ἐκείνη μόλις
ἀντελήφθη τὴν πικραῖά του θεάτρου, ἔσπευσε να τὸ σκάσῃ, χω-
ρὶς να ἰδῆ τί ἀπέγινε. Μὰ τώρα ἡσύχασε. Ὅταν θα γίνῃς καλά
ἔχουμε ὅλο τὸν καιρὸ να τὰ ποῦμε.

— Ὅλο τὸν καιρὸ; ἀπόρησε ἡ Μπέτου.

— Και βέβαια. Ἐκτὸς ἀν δὲν θέλῃς να γίνῃς γυναίκα μου!

Ἡ Μπέτου ἔκλεισε τὰ μάτια τῆς που ήταν βουρκωμένα ἀπὸ
τὴν εὐτυχία και ψιθύρισε:

— Πές το μου ἄλλη μιά φορὰ αὐτὸ, Τέντου...

Κι' ἐκεῖνος τῆς τὸ ἐπανέλαβε. ἐνῶ ἀγωνιζόταν να συγκρα-
τήσῃ τὰ δάκρυά του.

TOMY BΩPKEP

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ

(Συνέχεια έκ τής σελίδος 20)

για, τὴ φιλοσοφία, τὶς Ἐπιστῆμες και τὴ Δικαιοσύνη.

Μὰ για τὸ ἔργο αὐτὸ τῆς διακοσμῆσεως, τὸν χτυποῦν λυσ-
σωδῶς και ἰδίως ὁ μεγαλύτερός του ἀντίπαλος, ὁ ζωγράφος
Ἐνγκρ.

Ὁ Ντελακρουά στὶς ἐπιθέσεις αὐτὲς ἀπαντᾶ λίγο κατόπιν
με τὴν ὀργάνωσι μιάς ἐκθέσεως ὅπου παρέταξε μερικὰ ἀπ' τὰ
καλύτερα ἔργα του. Ἐκανε τέτοια ἐντύπωσι ἡ ἐκθεσις αὐτὴ,
ὡστε τὰ στόματα τῶν ἐχθρῶν του ἔκλεισαν, οἱ δὲ φίλοι και
θαυμασταί του του ἔγραψαν ὕμνους.

Ὁ Μπωντλαῖρ, ὁ ἐνθουσιωδέστερος ὄλων, ἔγραφε:

«Ποτὲ ὁμορφότερα και δυνατώτερα χρώματα δὲν εἰσέδυσαν ἀπ' τὸ
κανάλι τῶν ματιῶν στὴν ψυχὴ».

Οἱ ἔπαινοι αὐτοὶ που ὁ Ντελακρουά ἤξερε ότι ἦσαν εἰλικρι-
νεῖς και ἀληθινοί, ἄρχισαν να χύνουν κάποιον βάλαμο στὴν ψυ-
χὴ του.

Παρ' ὅλη τὴν κλονισμένη ὑγεία του, ἐξακολουθεῖ να ἐργάζε-
ται ἀκούραστα. Του ἀναθέτουν τὴ διακόσμῃσι του Δημαρχείου,
τῆς Γερουσίας, του Λούβρου και παντοῦ σπέρνει ἀθάνατα ἔργα.

Ἡ πολλὴ ὅμως ἐργασία ἀρχίζει να ἐξαντλῆ τὴν φύσει ἀσθε-
νική του κράσι. Ἄλλωστε ἔχει πειὰ γεράσει. Κοντεύει τὰ ἐ-
ξήντα πέντε. Ὅσοτόσο δὲν ἐννοεῖ να διακόψῃ τὴν δημιουργία του.
Ἐξακολουθεῖ να ἐργάζεται και μόνον μιά ξαφνική και δυνατὴ
αἰμόπτωσις τὸν κάνει να συναισθανθῆ τὴν κατάστασί του.

Συλλογίζεται τὸ Θεὸ, συλλογίζεται τὸ θάνατο, ἀλλὰ και
πάλι, ὅταν πέρασε ἡ κρίσις, ἡ ἀρρώστεια δὲν του φαίνεται πα-
ρὰ σὰν χαμένος καιρὸς, σὰν καιρὸς που κλέβει κάτι ἀπ' τὴ
δουλειά του.

Τὸν Μάρτιο του 1863, ἕνα πρωὶ σηκώνεται και ἐπιχειρεῖ να
ζωγραφίσῃ. Μὰ δὲν τὰ καταφέρνει. Νοιώθοντας ότι πλησιάζει
τὸ τέλος του, ὑπαγορεύει τὴ διαθήκη του...

Ἐστερα ἀπὸ λίγες μέρες, μιά νύχτα, πέθανε ἀπὸ καρδιακὴ
συγκοπή, ἐνῶ ήταν βυθισμένος στὴν ἀγκαλιά του ὕπνου, του
ἀδελφοῦ του θανάτου.